

Max ROQUETA

--oOc--

CANTA LOBA

--oOc--

OPERA

1992

Dreches de reproduccion / Dreches de representacion

Tota reproduccion d'aquesta òbra per de tòcas comercialas es interdicha sens acòrdi dels avents drech e de l'associacion *Amistat Max Roqueta*, que deu tanben èsser assabentada de tota representacion publica de la pèça.

Droits de reproduction / Droits de représentation

Toute reproduction de cette oeuvre à des fins commerciales est interdite sans l'accord des ayants droit et de l'association Amistats Max Rouquette, qui doit être également informée de toute représentation publique de la pièce.

Contact : Jean-Guilhem Rouquette : 06 25 39 12 57

asso@max-rouquette.org

Portisson

«Canta-Loba» es una mena d'operà de sièis laissas. E de cinc personatges. Istorics, totes cinc ; dos reis, lo paire e l'enfant. Anfós II d'Aragon, 1166-1196, e Pèire II d'Aragon, aquel que venguèt au secors de Raimond VI de Tolosa e dels occitans e que moriguèt, per eles, a Muret, l'an de malgràcia de 1213. Lo paire, grand galant et òme de glòria. La memòria de l'autre, enfosquida per son astre sagnós. Anfós, que foguèt aimat de la Loba e que l'aimèt. Pèire, que la Loba aimèt, sens tròp de retorn, sembla.

Dos trobaires : Pèire Vidal, tolosenc, e Raimond de Miraval, dau Carcassés. Aquel d'aquí, mai rasonaire d'amor que non pas vertadièr poèta. Castelan a quart de fruch, sa lausenja fasiá marmanda. Per aquò, las Senhoressas, que cercavan l'amor dels Grands, i prometián tot, e lo demai. Encaissavan lo laus, mas sos chècs èran sens provision... Pasmens, Raimond se descorava pas e corrissiá cent lèbres au còp, sens se laguiar. Entretant, perdèt fòrça temps a corsejar la Loba de Penautièr. Qu'i sabiá faire tirar la lenga.

Per Pèire Vidal, èra quicòm mai. Èra, el, un vertadièr poèta. Plen d'invençons, d'idèas e d'imatges fòls. De tant que sa vida èra cargada de legendas : poton raubat sus la flaçada, jòc au Lop, ont se plasiá per amor de la Loba, entre que manquèt d'èstre sagatat per los pastres e sos cans, maridatge legendari, en quauque iscla, amb una « neboda » de l'Emperaire de Levant, lenga trencada. Èra, pasmens, tot lenga. Passèt sus son sègle coma un folet.

La Loba èra la femna d'un senhor de Cabaret, Raimond de Puègnautièr, per escais, Lobat. D'aquí, saique, l'escais de son esposa, mai pausadament nommada : Auda. Legendària per sas amors nombrosas amb de grands castelans de son temps. Entretant, lo Comte de Foish, que li faguèt un lobet.

L'òbra aquela es pas qu'una evocacion, una mena de somiariá de la Loba, fòrça amadurada, e macada per lo malaür dau país. Un tornament de trevants a l'entorn d'una reina descoronada, au cendre de son calabrun. Au vaste de l'imaginari.

Personatges

-oOc-

La Loba

Anfós II d' Aragon

Pèire II d' Aragon

Pèire Vidal

Raimond de Miraval

Fàcias dau jòc de Taròts

Canta Loba

per Gerard Zucchetto

Laissa 1

(La Loba es sola sus la parabanda de sa torre, jos las estèlas. Es una femna madura qu'a vist, a son entorn, s'engrunar lo mond, aquel de sa resplendor, aquel de sas amors. Li demòra pas que lo soscar de son passat. Lo va faire espelir dins una ronda ont los quatre òmes qu'a aimat, o que l'an aimada, o los dos, venon e viran, e s'esvanisson per mai tornar dins lo fiu de sos sòmis.)

(parlat)

Loba

... Sòmis, çò sol que me demòra. Los sòmis son flors de la nuèch... Daissatz-me sola... Daissatz-me...

(musica)

En la torre de ma solesa, quau es que me la rendrà pas, la cançon de la Melusina ?...

Ratapenada en la foscor, volava dins l'aire entre roires. Vestida de rebats de luna, enclausida per son secret, èra una filha de la nuèch.

Aviá d'alas de seda antica, de mil aranhas entreteissadas, e rebalavan per las combas los lents rebats de sas escaumas.

Aviá d'uòlhs verdets tan que l'aiga e mai fonsuts que non la mar, e de bocas qu'aurián begut las amors de tota la tèrra...

E son cant, dau sòu, despertava lo mond que dels infèrns nos ven...

Lo Balarin

... Lo Balarin, primièr de totes, aquò es ieu, jol grand capèl roge. Siatz pas que dats entre mos dets, traches sus lo velós de la taula, cadun amb sa carga d'azard.

Lo Rei Anfós

L'astre, entre sos dets, mena las ègas.

Pèire Vidal

Au jòcde taròts, venon las arcanas, au jòc de taròts ven l'avenidor...

Lo Balarin

Caminan los reis au jorn que s'acaba, e las reinas van a lo que s'obrís...

Pèire Vidal

... de varlets calhòls, de la tèsta bassa, a l'anca amagant l'agut d'un ponhal...

Loba

... son de las nuòches ont vòla Melusina, sus los roires entredormits, entre qu'en plor de perugina dins l'èr se dònlon los grands pins.

Lo Rei Anfós

Ont es l'edat e lo temps... ont es la vida... ont es la guèrra... ont es la mòrt ?... Es passat-ièr que nos aimèrem ?... Es uòi que nos tornam aimar ?... Vòls refaire lo temps, emai l'istòria de tas amors ?...

Loba

Es aquò sol que nos demòra, entre mos dets lo demai se n'anèt...

Lo Rei Anfós

...E voldriás rebauçar lo flume ?...

(Fiu de flaiüta)

La Votz

... Au fons dau Cèl parla la Luna.

La Luna (*Aria*)

... Miralh per un gigant perdut, fai cent mil ans que vos espie au fins fons de l'espandì mut. Per i venir tornar veire çò qu'ai vist cent mila còps : de milierats de formigas, baujas e acarnassidas a se tustar dins la nuòch...

Lo Rei Anfós

... D'un jòc de taròts m'escapèrè. Mens qu'una carta siái espés. L'Astre, sens agach, ten la banca. Los vivents s'i van assetar...

Sus lo burèu escampan sa fortuna, sos sòus, sa femna, emai sa vida : entre que l'Astre i rauba tot...

(un fiu de musica somiaira)

... Loba... dins tos sòmis caminas...

Lo Balarin (*Aria*)

De las tenèbras es tornat lo Rei Anfós...

Lo Rei Anfós que vai e vira, entre las Dònas fai camin,

Sa boca en flor i trai lo rire e sa paraula de fremins...

Torna venir quèrre sa part de delícia e de glòria, lo gost de mèu d'un matin clar, un rebat de l'istòria,

Tan tèune siague, e tant amar.

La calor d'una desirança.

Caufar sos òsses au solelh, levant sus las tèrras, arratge, e se derrabar au non-res...

Quant siaguesse pas qu'una orada.

Loba

... Ò ! Tòrna viure lo passat... tòrna espelir la ròsa d'ombra... Dintratz, Senhor, pòrta dobèrta, vos farem lo pas de l'acuèlh...

Lo Rei Anfós

... de ieu te pòdes sovenir ?...

Loba

Veirai totjorn, lused dins lo tremont, lo camin ont partiguères.
L'ai vist lusir de jorns, de meses, de lagremas los uòlhs negats, lo camin ont t'ai vist, d'esquina, coma una espina, que me veniá ponhir lo còr.

(fiu de musica)

Los calabruns an negat d'ombra lo cavalièr d'aur de Ponent.

(musica)

Lo Rei Anfós

... D'autres te son tornats ?...

Loba

... dels quatre, tres son mòrts, l'autre, faidit...
... aval, dins las Espanhas... quau sap... benlèu que viu encara... benlèu qu'es mòrt... quau m'o dirà ?...

Lo Rei Anfós

Ma bèla Loba dau temps vièlh...mas perdequé te disián Loba ?

Loba (Aria)

Èra un bèl jorn en aquel temps, un miralh d'aiga, per posar d'imatges fèrs e de pauras vanas. Èra un potz sus nòstre passat, una fenèstra sus lo temps, e sus l'expandi entre los monds. Sus lo voler escur qu'entre los astres, a bèles mil ans nos escampèt la vida. Un dire de tendrum sus lo bestiari, un risolet sul calavenc...

Lo Rei Anfós

... o temps de la nèu e dels lops, que sus la nèu udolan de nuòchs plenas...

Loba (Aria)

Siái pas Na Loba, simplement mon nom es d'aiga escoladissa. Auda, m'an sonat, pron de temps. Auda me tòrna agradar mai. Los que m'aiman me dison : Auda. Au vent d'ivèrn daissam los lops cridar la luna plena.

Ben mai me plai lo temps d'Abriu. Ont es, amor, mon temps d'Abriu ?... Filàvem la lana e lo fiu, e cantàvem coma serenas. Ont es, Amor, mon temps d'Abriu ?... Mon temps d'Abriu se n'es anat, coma aiga d'Auda en sa fugida. L'aiga, qu'a sa fònt tòrna pas. Ont es la violeta espelida ? Entre las mans duras dau gèl e l'aiga d'Aude, en sa fugida ?

(musica)

Pèire Vidal (*Aria*)

Me tòrna en boca, mèu amar, lo gost de mos potons perduts... aquel de l'aiga en la fònt plana, ont ai pas sauput m'abocar.

Aquel de la frucha e dau temps que daissère passar per malha.
E rajan de mas mans traucadas las lagremas dau temps perdut.

Lo Rei Anfós

Aquel qu'es Rei de Baston, melhor qu'el son baston parla...
Senhoreja sus un mond qu'amudís tota paraula :
Tot Rei es Rei de Baston.

La Fortuna

A ieu me l'an totjorn dich, qu'ère Bonaür e Fortuna... Sus los uòlhs un mocador,
jos lo artèlhs una ròda...

Tant volaira qu'azardosa, sens saupre ont mos escuts van, rodege coma un tavan.

Pèire Vidal

Ò Rei, vos amb ieu, nos partirem lo mond...

Lo Rei Anfós (*bas*)

Saique : l'espandi d'una tomba...

(musica)

... De qu'ai, amic, mon uòlh se nèbla, de qué m'arriba ? ... Lo temps vai... ... Lo temps se'n vai coma una nèbla...

Pèire Vidal

Emai nautres, nos cal enanar, tant aprimats que nèbla mòla... ... Ont es la nuòch ?... Ont es la nèu ?...

Ont son los lops ?...

(musica d'intermezzo)

LAISSA 2

(aprèp l'intrada de musica)

La Votz

Es, lo sòmi, Carnaval grand e fèsta renadiva.

Dins la nèbla de sos miralhs, van e venon en la foscòr de sas cambras escuras.

Van e venon e s'entragachan, s'espian de luònh, amudits, de tant de causas a se dire.

Passejan aquí de rebats de seda vèrda e de velós e de sendal.

De rebats cargats de pantaiasses, d'agaches cofles de desiranças, de mans per los rasims dau sòmi.

E la nuòch caufa son pairòu de masca enfeonida.

(Musica endolentida. Se vei passar, luònh, ombra laguiosa, lo Rei En Pèire)

Loba (*Aria*)

A ras dau sèrre, a ras dau cèl, tot enceuclat de rogeiròla, de qu'es aquel Rei pensatiu que passa, coma trèva ?

Quau es, lo Rei endolentit que nos treva lo sòmi ? Seguit d'aquela rogeiròla que lo cèl n'es ensagnosit...

E sol, e mut, e sens seguit, mai sol qu'en la tenèbra, arma perduda.

Pèire Vidal

Au cèl dels mòrts s'espompís en sa flor lo revolum de l'eternala prima...

Totes que sèm, avèm totjorn vint ans...

Loba

Aquel que vese, aquò's lo Rei En Pèire... Lo Rei En Pèire que son sang gotèt, quant lo solelh, de Ponent trescolava...

(brèva musica endolentida)

... tant de camin... tant de camin...

(un temps de musica parièra)

... aquela flor que me trasères, e qu'entre camisa ai gardat...

(lo Rei passa coma se la vesia pas)

Loba

Ensoven-te de ma cançon, ensoven-te...

(Aria)

Au ròc de Pamplona
canta un perdigal
e sol, davant l'auba
desperta lo gal.

Au ròc de Pamplona
una estèla i ditz
que vèrs Magalona
canta un Paradís.

Lisa un rai d'estèla
au fons dau miralh...
Lisa, au fons de l'aiga,
un sòmi enanat...

(lo Rei passa encara, au fons, mut, e s'esvanís coma una nèbla.)

(espelida de Pèire Vidal e Raimond de Miraval)

Miraval

Ò, Loba, auriam poscut... ieu, Miraval, e tu, la Loba...

Loba

Coma seguir ton estrange camin ? Vòls e vòls pas l'amor de totes. Lo qu'a la Loba
traï lo lop. Çò que vòls es amor d'estèla. Quand, de fam, udola ta carn.

Pèire Vidal

E ieu... e ieu, ieu que tan vos aimère...

Loba *(aire leugièr)*

Ò ! Tu, raubaire de potons... Tu, lo tavan que desperta la ròsa, e, vergonhós, fugís
dins lo matin...

Pèire Vidal *(leugièr)*

L'amor a lo mau dau temps : te lisa coma una anguila dins las ombras d'un
remembre, jos lo trelutz de l'espèr.

E, coma un ulhauç sauvatge, te lisa, luònh de las mans.

Loba *(seguida de l'aire leugièr)*

... fugís totjorn dins la nuòch de mos sòmis...

Miraval

Vidal es un qu'eternament se sauva. Per un poton raubat, per semblança de lop.
Fugís au calabrun, fugís dins l'auba, tant de camin que la luna d'Agost.

Loba

... mancava a nòstra gaug, nòstre solaç...

Miraval

E bè, fai-te lo rendre,
e puòdi, se'n anirà.
Se'nanirà per òrta,
Lo vent lo butarà,
coma fai a las fuòlhas
quand finís lo temps clar.

Loba

Lo vòle pas pus veire,
que m'a levat l'onor...

Miraval

L'onor, s'es fach de veire,
morís pas d'un poton.

Loba

Que s'enane per òrta,
lo veire vòle pas.
De mon jorn, que se lève...
lo veire pòde pas...

(la musica d'alegria trufarèla s'esperlonga un moment, sola)

Pèire Vidal

... Tant de camin... tant de camin... tant de passes... tant d'isclas...

Loba

... I as ganhat una neboda...

Pèire Vidal

... una neboda d'Emperaire...

Loba

... qu'a d'isclas plenas de nebudas...

Pèire Vidal (Aire triomfal)

... que siaguegibosa, emai bòrnia, a ieu, m'a pres per espós ;e, neboda de l'Emperairede Levant me fai lo Senhor !...

Miraval

... e ieu... e ieu...

Pèire Vidal

Ò ! Parla-me de ton castèl,
ton castèl de petetas,
cent còps porgit,
cent còps représ,
a tant de castelanas
que, se te las calia lotjar,
n'i auria pas que lo quart,
lo quart emai encara,
que podrian i dintrar
sens poder s'assetar...
Castèl porgit
Castèl perdut...
a Montfòrt l'aniràs pregar
que se farà plaser
saïque, de te lo rendre.
Grand gaug se t'i fai pas penjar,
cambajon qu'an mes a secar,
per passar l'ivernada.

Miraval (*Aria*)

Benlèu te diràn que siái mòrt. Los cal pas creire. Aquò es messòrga..
(*un fiu de musica questionaira*)
Sabe pas, ieu, s'a l'ora d'ara siái pas mòrt.
Quau es que jamai o pòt saupre ? Tan de vius que son pas qu'una ombra ? E, de segur, pas lo qu'es mòrt. Caucanha, çò que viu es la paraula, sens pes ni carn, e que vòla dins l'aire, e que demòra au fons de l'arma, memòria viva dels vivents...
(*pareis l'ombra dau Rei En Pèire*)

Lo Rei En Pèire

Quand la paraula es pas traitesa... Traitessa mena los ponhals au luòc ont la carn es nusa, ont, jos la pèl, bombís lo sang.

Miraval

Traitessa mena la messòrga que de l'amor es lo pan blanc...

Pèire Vidal

Traitessa encara la paraula de mèu e d'aur dau Balarin.

Fortuna te trai la clau dels sequins, mas la Mòrt ne ten la saralha.
E Traitesa mena lo mond...

Totes (en tornada)

Caucanha, çò que viu es la paraula...

Laissa 3

(Musica di introduzione)

Lo Balarin

Mescle las ègas e los òmes, e lo temps, quand aquò me plai. De tos demans fau una tomba. De ton passat, un deman blau.

E quand, enfin, lo jòc me làguia, fau cabussar la taula e rastele lo punt. Coma lo sant, la fèsta passa.

(dintra lo Rei Anfós, que canta son planh doç)

Lo Rei Anfós

Degús jamai non sauprà pas, coma un Rei, sol, pòt demorar...

Ai delembrat çò qu'es la fònt.

Lo veire que me'npòrta l'aiga, la conois.

Non pas ieu...

Aqueles que me fan passar lo veire

la conoisson benlèu

Mas non pas ieu.

L'aiga me ven causa estrangiera. L'aiga ven coma s'èra pas.

La fònt, au bòsc, ven solitària. Vene, ieu, coma s'ère pas.

E degús non sap pas

coma pòde èstre sol.

(ven la Loba)

Loba (*Aria*)

Ò, per tu, etèrn jovent, lo jòc d'amor èra qu'un jòc, lèu dobèrt, lèu abandonat. Ont los còrs èran pas que fuòlhs d'un libre d'ora fulhetat, lo det distrach, l'arma serena.

Entre que nautras, pauras filhas que sabiam pas qu'èra que jòc, nos demoravan las lagremas.

Lo Rei Anfós

Ò Loba, o creses pas ; lo fuòc que nos rosiga, demòra eternament. Fai lum de ma corona e cendre de mon còr.

E perdequé te disián Loba ?

Loba (*Aria*)

Coma siái pas anhèla,
m'an fach Loba.

A ieu me cridan de traitesa, quand çò que vòlon baile pas. Que seriái, ieu, sola traïda.

Aprèp, aprèp, passat lo sant, passa la fèsta, adieu Senhora... Tot lo prètz que m'avián prestat, sus son caval se'n vai dins l'ora. L'amant fugís. La filha plora. E tinda la vièlha cançon :

Per mila Dònas, un Senhor !
Per dos amants, una putana !

(fiu de musica)

Coma siái pas anhèla
m'an fach Loba...

(interludi)

(se mòstra Pèire Vidal, sautarèl)

Loba

Pèire Vidal !... Ò ! lo fòl... Ò ! lo baug !
Veniá matin quand totes dormissián, emai los cans e los colombs...
e, coma un fòl, udolava a la Luna.

Lo Rei Anfòs

Per un poton raubat sus la flaçada, se partiguèt cap a Levant.

Miraval (*qu'espelís*)

Tant d'amor per una foliá !... per una pèl de lop raubada, plena de ronha, e rancejada...

Loba

Adieu la bèla amor que nos cantava.

(aire galòdi de flabuta)

Lo Rei Anfós (*Aria*)

Lo cerques a Sevilha
Fai son gal en Ongria.

L'esperes a Tolosa
Senhoreja a Naplosa.

E, s'o creses aici,
Trelusís Pamplona,
S'aquò's pas a París.

S'es pas a Samarcanda,
Benlèu qu'es a Madrid,

O creses a Marmanda,
es a Valladolid.

Dison qu'es a Venezia
ont se pavoneja,
se passeja a Turin.

E s'o cal anirà
au fins fons de la China
per pregar lo Grand Khan
d'i maridar sa filha.

(musica parièra)

Es de la mena dels folets qu'als quatre cantons fai son brande.

(Tornada)

Cerques pas a Marmanda,
pas mai qu'a Masamet
lo gal qu'es en Ongria ;
nimai a Samarcanda...
quand es a Castanet.
E, s'o creses aici,
trelusís a Pamplona
emai benlèu a Roma...
s'es pas en Paradís.

Loba

Ton amor, aucèl cambiadís, de mil rebats fai sas amiras. D'un a l'autre vai e bombís e l'amor se pèrd en camin.

Pèire Vidal (*Aria*)

L'amor, lo temps i pòrta pena, son pas fach per s'acordar tant... Lo temps, dau cant, fai cantilèna, e, maucorat, l'amor demòra en plan.

A l'ast dau temps l'amor estrifa la seda de sa rauba e sa frescor... Antau bombís, e la fugida es salvacion de l'amador.

(fiu risolièr de flabuta)

Lo Rei Anfós (*Canta*)

E puòi s'es enanat
en cò del Rei d'Ongria.
La nau èra d'argent,
las velas de jonquilha.

Pèire Vidal (*a Miraval*)

... mas tu qu'as semenat d'amors la tèrra tota...

Loba

Aquela bèla amor que nos cantavas...
Aquela gaug que sap pas que la flamba, e que lo cendre i es desconegut, e s'embriaga de regardèlas, de longs agaches e de sospirs...

Pèire Vidal

Aquí lo bèl galant cortés que sap pas faire un sirventés.

Miraval (*se clina*)

Vos vòle plan servir, Monsénher !

Lo Rei Anfós

L'auràs cercat, pichon, te vas faire escarnir...

Miraval

Ne farai un. Emai cortet. Aquí lo sirventés dau caponet furiós que per un gal se vòl far prene.

(fiu de musica trufarèla)

(Aria)

Saludatz lo grand majoral

que la vergonha i ven pas gaire.
Sus tot femorièr fai son gal.
Es el lo Masclàs, l'Empeaire !
Es el lo Papa dels Trobaires !
(*un brèu temps*)
Sol per i creire, emai encara...
(*breu silenci*)
Per que, se n'èra tan segur n'auriá saique pas de besonh de tant l'anar cridar suls
teules, de tot lo sant clame del jorn.
(*fiu trufarèl de musica*)
Aquí, per vos servir, Monsénher, aquí lo sirventés dau brave caponet que per un
gal se vòl far prene.
(*s'expandís agut e naut lo cant trufarèl de la musica*)

Laissa 4

Loba

... D'estranges lops, de luònh venguts,
butats per l'ivernada,
d'estranges lops, de luònh venguts,
nos trevan l'encontrada.
De lops mai marrits que los lops, e d'uòlhs de trèva e de peu blond, que non jamai
se calan... Quau es que los arrestarà ?...
(*fiu de flabuta*)
Nos caldriá lo grand lobatièr, davalat de las montanhas...

La Votz

Rabalan de fums
qu'escampan lo jorn.
L'aire s'empudentís
d'estranhas odors.
E lo cèl finís
que s'escuresís.

S'entend de sanglòts.
S'ausís de longs plors.
E, per revolums

passa dins lo jorn
l'ombra dau corbàs
e son cridadís.

E lo cèl finís que s'escuresís.

(Interludi)

(espelís Raimond de Miraval)

Miraval (*Aria*)

Avèm cantat las flors de l'auba e convidat lo mes d'abriu, segurs de reveire la
prima quora s'alonha dau cap d'an.

Ai !... De l'espèr que nos coflava !... L'enrebalètlo vent d'antan.

Ont son las flors qu'avèm culhidas, e la lausetta, naut cantant ?

Ont es lo temps de las amoras ?

Ont es lo matin de las amors ?

Plòu dins mon còr, plòu sus mon cendre.

Quau es qu'un jorn nos podrà rendre

la sason clara das amors ?

(fiu de malenconiá)

Loba (*Aire*)

Paraulas de mèu e de sòmi... Potz dau passat d'ont espelisson los glavis roges
qu'ai aimat... Ombras de solelhs trescolats... Voldriái escafar çò qu'ai fach... Coma s'èra
pas estat fach...

*(lo malancòni de la flabuta es subran romput per còrnas e tamborns d'una
armada en camin)*

La Votz

Un Rei passava per camins, tindavan pifres e tamborns jos lo vent de las
estaminas...

(còrnas e tamborns)

Cent cavalièrs, en bèl seguit, lo menavan per òrta...

(a bèles paucs s'entend passar e morir lo tindre de guèrra)

Loba (*Aria*)

... Ai ! ... D'aquel matin que passèt, cavalièr a l'acrin dels monts, amb son seguit
d'ombras.

Èra solelh sus l'horizont de mon matin, quand lo vejère, un solelh sens ges de
trescòl...

E, quand passèt a mon auçada, la ròsa de sang que trasèt, en mas mans aparadas...

(fiu de flabuta)

... un degot de sang ne gisclèt, aguda èra l'espina... lo bevère coma s'èra sieu...

(Interludi)

Miraval

Va s'acabar lo bèl estiu... l'amor ten pas jot lo mal dire... s'es jamai pagat de retorn...

Loba

...parlar d'amor... aquí bèl dire... entre qu'encara lo fum rebala sus lo campèstre arremassit... vilatges mòrts e mases muts... Mas per quau pican las campanas ?

(Intermezzo)

L'ai vist passar sus l'horizont, sus son caval, ombra arrapada... la corona tròp grèva au front.

L'ai vist passar. L'ast i èra grèu. L'ai vist lisar dins lo tremont en un trelutz de rogeiròla...

Porpre de Rei, porpre de sang, i fasián un mantèl de glòria...

Mantèl de Rei per un trevant...

(Musica)

(passa lo Rei En-Pèire)

Lo Rei En-Pèire *(parlat bas)*

Suls camps de la plana serai matrassat...

Au bot de ma dralha m'auràn ponhalat...

(fiu de flabuta de dòu)

Loba

... De qu'es aquela rogeiròla, que lo seguís coma una auriòla ?

(fiu de musica)

Lo Rei En-Pèire *(coma se parlava solet)*

... A la Crotz dels Quatre-Camins ai azardat ma vida... amor, e patz, e glòria e cortesia...

(musica)

Lo Rei En-Pèire

... Diga-me, m'amiga,
perqué siái aici...

e la ròsa roja
qu'a mon còr s'obrís ? ...

Siái partit en guèrra,
crese, i a cent ans...
Jot mon pè la tèrra
es ròda rodant...

Diga-me, m'amiga,
ont siái vengut...
m'o sembla, m'amiga,
que n'ai tot perdut.

De qué son las ombras
que viran aici ?...
son ombras amigas
o lops de la nuòch ?...

Perqué tan de fums,
perqué tan de plors ?...
M'espelís au còr
una estranja flor...

(fiu de musica)

... Ont es mon seguit
de durs cavalièrs...
Vese una claror
coma de lenhièrs...

(musica)

La Votz

Fasiá pasmens grand solelh sus la plana, un bèl solelh pels segadors...

(fiu de musica)

... son còr batiá de grand espèr en subre de las montanhas...

(fiu de musica)

Lo Rei En Pèire

... Lo còr ponhit de cent espadas, roge solelh, e sos cent raisses... s'ensagnós lo calabrun...

(fiu de musica)

... L'èime perdut... me picavan encara...

(Intermezzo)

Loba

Suls genolhs de la mòrt fernís encara lo sol amor que morís pas...

(musica)

Somiave de l'amor perdut, que sempre anava dins lo sòmi, en son anar dolent e mut, e son agach coma lum d'òli...

E sempre, a l'auba, èra esbevut.

(fiu de musica)

Lo cant dau gal me despertava.

Au cant dau gal s'èra perdut.

(Finale)

Laissa 5

(passat la musica d'intermezzo, la Loba Canta)

Loba (*Aire*)

... Mon jorn se'n vai, venon las ombras, totas las ombras de la nuòch, las trèvas de paraula lenta, de lent anar, d'agach perdut...

(musica)

Lo Balarin (*tornada*)

Au jòc de taròts, venon las arcanas, au jòc de taròts ven l'avenidor...

(fiu de musica)

Caminan los Reis que son jorn s'acaba. E las Reinas van, a lo qu'espelís.

(musica)

... de varlets calhòls, de la tèsta bassa. A l'anca amagant l'agut d'un ponhal.

Lo Rei Anfós

L'Astre en sos dets mescla las ègas... sèm caras d'ègas sus lo jòc...

Lo Rei... Lo Fòl, emai lo Cat que i estripa las cauças...

Miraval

Quau serà lo Fòl ?

Pèire Vidal

Aquò's ieu...

Miraval (*Aria*)

Lo folet, als quatre cantons dança coma una fada. Es un rai de luna malnada, un jòc de lums e d'escondons.

Amor de vent, amor de palha, la palha dança dins lo vent.

Lo folet campeja la palha. Sap pas ont vai, nimai d'ont ven.

La palha dança dins lo vent, jos un rai de luna malnada.

E lo folet, als cent cantons dança, coma una fada.

Lo Rei Anfós

... e la mòrt, als quatre cantons.

(*Interludi*)

Aquí l'Emperairitz, lo Papa, e l'Amorós, e l'Emperaire, amb son agla d'aur, lo Carri, que nos enrabala... e l'Ermitan... la ròda de Fortuna, e lo Penjat, e puòi lo Diable, e l'Ostal-Dieu, emai l'Estèla... tanben la Luna amb sos cans, e lo Solelh, e los Bessons, e puòi darrièr... lo Jutjament...

Lo Balarin (*a Loba*)

Tiratz una carta Senhora. I trobarètz vòstra astrada en camin : Fortuna, amor, poder e glòria. Tot vos vendrà dau Balarin.

(*Loba tira una carta, e fa*)

Loba

... La Luna...

Lo Balarin

... una vida de sòmi...

Loba

... sens ges de vertat ?...

Lo Balarin

Caucanha !... quand l'èime s'embriaga.

(*fiu de musica*)

Lo Rei Anfós

Aquel qu'es Rei de baston

melhor qu'el son baston parla...

Senhoreja sus un mond
qu'amudís tota paraula :

Tot Rei es Rei de baston.

(fiu de musica, ven la Luna)

La Luna

Vièlha masca,
vos emmasque
a vos espinchar la nuòch,
quand enauce,
muda e falsa,
ma calelha sus lo puòch...

(fiu de musica)

Lo Rei Anfós

Quand lo vent marrit a bufat, de qu'es que sèm, Rei de las cartas, còrde caucida
enrabalats...

La mòrt dormís jot cada tròn, un uòlh dobèrt, coma los cats, sus l'òme d'aur que
ten corona.

Lo vent qu'udola jot las pòrtas pallèva un pan de son mantèl, e i ven jalar¹ las
mesolas...

(fiu de musica)

Lo Balarin (*Aria*)

Auriàtz poscut nàisser
i a cent o mil ans.
Èstre pegòt o sargent d'armas,
ortolan coma perruquièr,
o maufatan, o capelan...
tanplan los dos...

(cant agrejant d'una flabuta)

Lo Balarin

... o can, o cat, ase o bardòt, tu verme, tu tavan, tu sèrp, tu lop, e tu anhèla.

Auriàtz poscut nàisser ametlièr,

1

¹ jalar : gelar.

cana de riu o pimpanèla,
consòuda, ruda, agalancièr,
blanca margarideta,

o, lusenta dins lo matin
la peira blanca d'un camin
(*un silenci*)
o, diamant pur dau non-res...
..... res !

(*aire somiarèl de la musica*)

Loba

Ai !... D'aquel fremin !...
Sul crestenc dels sèrres
se veson passar
per escaches, de lops !...
Sos uòlhs de trevant
me trevan los sòmis...
Sul crestenc dels sèrres
se veson, volant...

Pèire Vidal (*coma quau seguís son idèa*)

... e ieu, ai vist passar la Loba... de rens estreches, d'esquina longa... passar dins
l'Aire, atalentida...

Loba

... la paura Loba qu'i fasiá delembrar los lops vertadièrs...

Lo Rei Anfós

... seriá pas lo Pèire Vidal ?... l'ai jamai vist dins las etèrnas pradas, nimai bombir
per las còlas celestias... Ont es anat campejar sa foliá ?...

Pèire Vidal

L'amor, de sa maissa de lop, me ten al ventre...
Un revolum de lops me treva l'èime. E, de nuòches plenas, dins lo sòmi, cridan la
luna sus la nèu...

Lo Rei Anfós (*risolièr*)

De tant qu'èra agut son fisson, qu'i copèron la lenga...

Pèire Vidal (*trufarèl*)

Lenga de sèrp totjorn regrelha...

(*musica*)

Quau es que m'ensenharà pas lo fialat, per prene la Loba ?

Loba (*Aria*)

La paura Loba a saique tòrt de pas voler se daissar prene... L'amor, l'amor, la bèla amor... Als quatre vents te vòlon prene... Te vòlon prene amb l'espervièr qu'un pastre trai sus l'aucelilha...

Entre que fan tindar lo laüt
e las bèlas paraulas...

Amor fidèl e Cortesia, Onor... ... sens parlar de l'onor perdut...

(*tornada*)

La paura Loba a saique tòrt...

(*Interludi*)

Lo Rei Anfós

Aviá cargat la pèl d'un lop per onorar sa Loba, e bombissia per camps e còlas, entre bartasses e pelencs. E lo pastres l'acotiguèron. Lo campejavan per los sèrres. Lo daissèron a mitat mòrt...

Loba (*Aria*)

Fasiás au lop : lops son venguts, amb son ivèrn que bufa un alen de desèrt, e de longa nèu expandida sus las planas sens fin dau temps. Marrit temps, aquela passada que non finís pas de finir. Nèva sens fin sus l'encontrada. Lo temps dels lops es davalat.

Ò ! ... dins mos sòmis e ma nuèch udolan a la luna.
Ò ! ... dins mos sòmis e ma nuèch, lo país morís jos la nèu...

(*Interludi*)

Miraval (*Aire leugièr*)

Sabe pas perquè
ne plore e ne rise...
Un castèl perdut,
cent de retrapats...

Pèire Vidal (*parièr*)

Tant coma las cent Dònas
qu'a totas i as fach don
de ton castèl de petetas
e de ton etèrn amor.

Miraval

S'es d'amor que totjorn cante,
es qu'Amor me fai cantar.
Sa Lei que per vos s'enuça
e vos baila prètz e lutz.
E que cante gaug o pena,
l'Amor passa per mon laüt.

(fiu de musica)

Loba (*Aria*)

Perdequé te bastir ta preson ? As corregut ta vida aprèp un fum, un folet dançaire
en la nèbla, e que totjorn a tos dets escapava.

Èra pasmens aquí lo bèl Amor, lo sol ont te podiái rejonhe, lo sol que rimeja a
totjorn...

... emai que plan sovent i manca una ralonga.

Miraval

Lo repentitge es flor d'ivèrn que puòi de nèu se tapa...

Loba

Tu, l'amorós, etèrn caminaire portant lo dòu d'un cèl ont se remiran coma dos
lums los agaches dels amants.

Etèrna set que rebuta la fònt, etèrna set que tant se vòl etèrna qu'i tròba pas qu'una
fònt agotada...

Pèire Vidal

Aquí la bèla Amor que nos cantavas. Aquí la gaug que sap pas que la flamba e que
lo cendre i es desconegut.

E s'embriaga de regardèlas, de longs agaches e de sospirs.

Loba

E pasmens, a de còps, voldriás – e bailariás ton castèl e tas armas – dins tos braces
sarrar un còs. Entre lo ferrat d'aiga e lo del bren, siás coma l'ase legendari : escambarlat,
moriràs de ta set.

Miraval

Pasmens, Loba, te cresiái pas que nauta flamba drecha...

Loba

Crese que s'ère flamba,

au cèl agandiriái.
Mas siái pas una flamba,
siái pas qu'etèrna set.

Pèire Vidal

Gausís-te, Miraval, lo temps sens raras carga ton front d'una corona d'aur.
D'ombras anant que dins lo cèl se cèrcan, a paupas van, dempuèi mai de mil ans...

Aquí ta bèla amor etèrna...

Miraval

... Ma bèla amor etèrna viurà tant... Tant que las flors nos venon e dobrisson son
còr fach d'auga e de claror.

(Finale)

Laissa 6

Loba

Dins l'escur, s'ausís sul caladat endilhar los cavals de la nuòch. Sentisse que me
ven lo pas dau sòmi. Ai passat las vals e los barris. Ai sautat ribièiras e rius...

(fiu de flabuta)

La Votz

E lo mond èra mòrt a l'entorn. Lo fum dels vilatges cremats empudissiá lo vent.
Que gingolava entre ostals engrunats. Jol negre revolum dels corpatasses. E d'estrans
monges blancs espelissián, trèvas en cèrca sus lo cendre.

Dau recalíu noirissián de lenhièrs.

(musica endolentida)

Loba (*Aria*)

Tornan los jorns ensebelits e las oras aprefondidas... coma i tinda lo pas dau sòmi !...

(*e, subran, un fiu de cant galòi*)

Raimond de Miraval

...Ma dòna e ieu, amb l'Amor, èrem pas qu'una desirança...

Loba (*Aria*)

Azalais de Boissason
que te faguèt virar la tèsta
se conflava de tas cançons
jos son risolet malonèste.

Tant lausada per Miraval
que lo Rei, sens la veire,
se n'èra enamorat.

E tot aquò, tant conosciut,
que, per las còlas e las combas,
se disiá d'un castèl de sòmi,
lo Castèl de Canta-cocut...
(*flabuta trufarèla*)

Raimond de Miraval (*Aria*)

La Dòna dau doble còr
ritz d'un uòlh, de l'autre plora.
Antau plora la tortora,
Antau ne ritz l'aucèl d'aur.

La Dòna dau doble còr
quand cal tene, sap pas l'ora,
e ne ritz a son miralh
quand davant l'amorós plora.

La Dòna dau doble còr
de tota man fai sa plega.
Jòga la Reina de còr
mas lo bèl varlet la plega...

(*Tornada*)

La Dòna dau doble còr...

(*Aire sautarèl de flabuta*)

Pèire Vidal

Ai passat los jorns e las lunas, sautat los meses e los ans, daissant solelhs ensebelits e fèstas esvalidas, per beure au grifolh dau jorn d'uòi, quauque semblança de la vida.

(Aire de flabuta)

La Votz

... Los lops de la nuòch rosigan la luna...

Pèire Vidal

Siái lobaton, siái lobaton. Siái lobaton en cèrca de sa maire. Loba... en ton jaç, me dobriràs lo nis ? Quau se batriá per ieu mai que la Loba ?

Loba *(Aire)*

Loba ?... Coma pas èstre Loba entre viure au mitan dels lops ?...
Tant de foliás qu'ai vist passar, d'amor, de poder e de glòria...
Lo temps se'n vai e l'enrabala coma una ronda a passatempsbeguda per lo vent de l'auga...

(musica)

Loba *(somiarela)*

... Me sentisse venir carta.
Aprimada coma sarda
e, seca coma un calòs,
vene carta de taròts.

Lo Balarin

Me volètz pas tirar 'na carta ? En ela jai l'avenidor... L'amor, lo poder, la fortuna...

Loba

... E jamai tristum ni dolor ? Mond urós, aquel de las ègas... mond de reis e mond de las reinas, mond de la gaug e de l'amor..

Urós aquel que s'acamina dins los dralhòus de çò promés. Larg lo cèl de la promessa, rara la tèrra dau tengut...

Lo Balarin

La lutz fai ombra, aquò se sap : ont cèrcas Dieu, tròbas lo Diable.
A cada jorn i cal sa nuòch.
A cada plana i cal son puòch.

(cambiament redde de musica. Ven febrorsa e tragica, un brieu)

La Votz

Lo Rei... Lo Rei perdut... Dison que tòrna. D'autres non. Qu'an paur que lo grand Rei tornèsse, ulhauç d'espada au grand solelh, jos l'ondejar de las estaminas barrejadas de sang e d'aur...

De sas mans romprà las cadenas.
Dison qu'es mòrt...
Aquò's messorga : tornarà !

Suls sèrres lo veirem encara.
Alara tornaràn los jorns
de revenge e de glòria...
Nos tornaràn a la santa memòria,
l'aur de la crotz e lo roge dau sang.

Lo Còr

Un jorn se levaràn
sus l'acrin de las montanhas
las ensenhas d'aur e de sang
dau Rei que nos aimava.

Un jorn, un jorn, vendrà lo jorn...
quand enlusrà las montanhas
lo grand matin tant esperat.

Un jorn nos mesclarem las mans
sus l'espalla dels sèrres.
Un jorn, un jorn, per nòstra espèra,
las montanhas se baissaràn.

(musica creissenta de còrnas e tamborns)

La Votz

Vint mila son los cavalièrs caminant a l'acrin dels sèrres. Sèlva en camin qu'enlucerna au solelh. Las estaminas, coma sèrps, ondejan dins lo vent d'estiu...
Còrnas e trompas e tamborns despertan la nuòch de las combas.
E lo Rei, somiarèl, se ten, lo còr en flor.

Pèire Vidal

Dison qu'es mòrt...

Loba

Son messorguièrs.

Aquò es pas verai... Raimond de Miraval

respelirà... Loba

Es rescondut... Pèire Vidal

espèra l'ora... Raimond de Miraval

... recampa d'armas... La Votz

... lèva d'òmes... Pèire Vidal

... Vendràn, leugièrs dins l'espartelha... Raimond de Miraval

... los catalans dau Rei En Pèire... Loba

Un jorn vendrà... Pèire Vidal

... lo cavalièr roge au davant, desplegant sas bandièras tintadas... Loba

... de l'aur e dau sang... Raimond de Miraval

... de son sang... Loba

Vendràn per las combas estrechas... La Votz

... vendrà a l'ora de la nuòch... Pèire Vidal

... despertant los gals... Loba

Raimon de Miraval

... e levant la lutz...

La Votz

... la lutz granda de l'endeman...

Loba

... ont se mesclaràn las mans...

Pèire Vidal

... ont las voses se cantaràn...

Loba

... lo cant dels segadors...

Raimon de Miraval

... deslargats dins la plana...

Pèire Vidal

Mesclarem nòstre sang...

Raimon de Miraval

... mesclarem nòstra gaug...

La Votz

... e los pòbles veirà...

Loba

... los sèrres aplanits...

La Votz

... e nòstras mans dessus...

Loba

... per sempre mai ligadas...

Alara podrà, lo pòble galòi,
a l'entorn dels fuòcs far la ronda,
ains la nuèch corta de l'estiu
ont los astres fan sa ronda...

(musica d'esmoguda creissenta per apiejar lo cant final del còr)

Vendràn los matins
color de violeta...

Vendrà lo solelh
a ras d'orizont.
A l'acrin de l'aire,
cercant la grand lutz,
vendrà la lausetà.
Cantarà l'espèr,
l'espèr d'aquel còr
que sempre camina.

(musica pressada suls mots)

Se vòl pas calar.
Que lo còr espèra.
Una nuòch, un jorn,
nos recamparà.

(un silenci brèu, puòl tornada : coma un cant que passa davant e s'esvanís a beles paucs)

... A l'acrin de l'air,
cercant la grand lutz,
vendrà la lausetà...

(ateunit)

... vendrà la lausetà...
... vendrà la lausetà...
... vendrà la lausetà...

(Aire final de la musica esperlongant aquel jòc)

(Cortina)

Picat per Joan-Marc Vilanòva a partir del manuscric fisat per Max Roqueta.